

Kiev-4M

Ernest Klauziński

Współczesny aparat fotograficzny to super-nowoczesne, naszpikowane elektroniką urządzenie do rejestrowania obrazu. Ilość dostępnych trybów, programów tematycznych i innych tego rodzaju ułatwień ciągle rośnie. Producenci wręcz prześcigają się, by ich produkty oferowały fotografowi jak największy komfort pracy, minimalizując wysiłek konieczny do zrobienia poprawnego zdjęcia. Wystarczy podstawowa umiejętność kadrowania, potem tylko nacisnąć spust migawki i gotowe - cały trud ustawienia poprawnego czasu naświetlania i przysłony bierze na siebie automat. Oczywiście w sporej

części aparatów można włączyć tryb manualny i wszystko robić samodzielnie, ale chyba nawet najambitniejszy fotograf choćby od czasu do czasu posługuje się programami automatycznymi lub półautomatycznymi. Postęp techniki fotograficznej ostatniego trzydziestolecia jest po prostu gigantyczny...

W latach osiemdziesiątych ilość megapikseli nie była wyznacznikiem wartości i jakości aparatu, a fotograf nie dysponował niczym, co wyręczałoby go w trudach samodzielnego myślenia. Dobre zdjęcie było efektem poprawne-

Przykładowe zdjęcie wykonane Kiev-em. Film Fuji Superia 400, f/8, 1/250

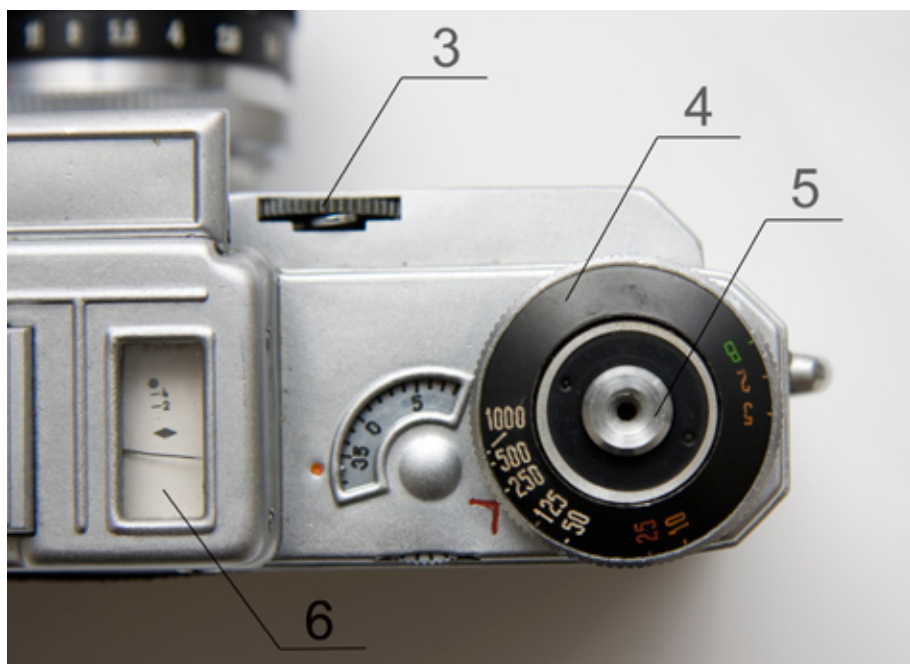
go dobrania kilku parametrów przez człowieka trzymającego aparat. Z perspektywy współczesnych fotografów brzmi to jak koszmar - i nic dziwnego. Większość nowoczesnych „cyfrówek” masowo produkuje zdjęcia o wyższej jakości niż te z najlepszych małoobrazkowych analogów. Ponadto, dzięki rozwojowi technicznemu, każdy może być fotografem - wystarczy wziąć aparat do rąk i wcisnąć spust migawki.

Trochę historii

Lata trzydzieste ubiegłego wieku to wyjątkowo burzliwy okres w dziejach. Do władzy w Niemczech doszli hitlerowcy, którzy dążąc do hegemonii w Europie wywołali II wojnę światową. W tamtym czasie III Rzesza dominowała na świecie także w dziedzinie aparatów fotograficznych - Leica i Zeiss to dwie marki, które powodowały przyspieszone bicie serca u każdego miłośnika ówczesnej fotografii. Klęska Niemiec i zajęcie połowy ich terytorium przez Armię Czerwoną dla obu tych firm oznaczało poważne kłopoty. Fabryki, w których wytwarzano aparaty zostały przejęte przez Rosjan a następnie wywiezione do ZSRR. Kompletne, nie-

mieckie linie produkcyjne pozwoliły na szybkie uruchomienie wytwarzania sprzętu fotograficznego w Związku Radzieckim. W ten sposób aparaty Leica znów znalazły się na rynku, ale już pod nazwami Fed i Zorka, a produkowany przez Zeiss-a Contax stał się Kijewem (Kiev-em). Aparaty wczesnych serii były dokładnymi kopiami niemieckich, jednak z upływem lat zaczęły być modernizowane i rozwijane przez Rosjan. Mimo zmian konstrukcyjnych bohater niniejszego artykułu, Kiev 4M, tak naprawdę wciąż pozostał Contaxem.

Produkowane od II połowy lat trzydziestych XX wieku modele Contax II i Contax III (różniły się od siebie głównie tym, że Contax III miał wbudowany światłomierz selenowy, a Contax II nie) to małoobrazkowe aparaty dalmierzowe. Ustawianie ostrości oparte było o dalmierz, który za pośrednictwem układu optycznego na obraz widziany w matówce nakładał obraz z okna dalmierza. W efekcie obraz widoczny w wizjerze był podwójny. Ostrzenie polegało na obracaniu pierścieniem ostrości obiektywu do momentu, aż obraz w wizjerze był idealnie

1. - Pokrętko regulacji światłomierza. 2. - Pokrętko czułości filmu. Przy takim położeniu obu pokręteł ustawiona wartość ISO wynosi 400, dla przysłony f/8 czas naświetlania to 1/50 s. Warto zwrócić uwagę na wskazówkę światłomierza (6) na górnej fotografii - zdjęcie byłoby mocno niedoświetlone
3. - Pokrętko regulacji ostrości. 4. - Pokrętko naciągu kliszy. 5. - Spust migawki.

Uniesiona pokrywa światłomierza

dopasowany - nieporuszony, pojedynczy i wyraźny. System ten wymagał od fotografującego pewnej wprawy, ale pozwalał na szybką i wygodną obsługę aparatu. Dodatkowym ułatwieniem był światłomierz, który pozwalał wyliczyć odpowiedni czas naświetlania, w zależności od ustawionej przysłony i czułości kliszy (ISO). Rosyjskie wersje od niemieckich oryginałów początkowo różniły się jedynie nazwą. Zdarzały się nawet egzemplarze z niemieckimi podzespołami. Z biegiem czasu Rosjanie modyfikowali aparaty, wprowadzali zmiany. Wersja Kiev 4M weszła do produkcji około 1978 roku. Od Contaxa III różni się przede wszystkim brakiem czasu 1/1250 oraz zastosowaniem w konstrukcji (na niewielką skalę) tworzyw sztucznych. Istotną zmianą i to na niekorzyść, jest obiektyw Helios 1,8/53. Niemieckie aparaty wyposażone były w znakomitą optykę (wszak producentem aparatów był Zeiss), ale Kiev-y z obiektywami Jupiter również nie miały się czego wstydzić - jakość robionych nimi zdjęć była znakomita. Szczególnym uznaniam cieszył się znany wielu fotografom z wersji M42 Jupiter 2/85. Helios 1,8/53 nie dorównuje niestety jakością odwo-

rowania obrazu Jupiterom - jest to po prostu przeciętny obiektyw.

Budowa aparatu

Pierwsze, co zwraca uwagę po wzięciu Kiev-a do rąk to jego ciężar i solidność. Korpus praktycznie w całości wykonany jest z metalu. Na przednim panelu oprócz obiektywu znajdują się okna wizjera i dalmierza. Po prawej stronie obiektywu umieszczono dźwignkę samowyzwalacza, po drugiej gniazdo synchronizacji lampy błyskowej. U góry jest okno światłomierza, zasłaniane uchylną, metalową kłapką.

Górny panel od lewej zajmują po kolei: pokrętko regulacji światłomierza i wskaźnika czułości filmu, światłomierz wraz ze stopką lampy błyskowej i oknem pomiaru światła, licznik klatek, pionowe pokrętko regulacji ostrości oraz pokrętko naciągu kliszy. Jego dodatkową funkcją jest sterowanie czasem naświetlania. Spust migawki umieszczony jest wewnątrz pokrętła naciągu.

Na tylnej powierzchni aparatu znajduje się wizjer i duży, odemowany panel umożliwiający

Górna fotografia ilustruje sposób otwierania aparatu. Na dolnej widoczne są zwolnione zamki tylnej ścianki aparatu

wymianę filmu. Specjalne pokrętła zwalniającego go umieszczone są pod spodem korpusu, gdzie jest również otwór do mocowania aparatu na statywie. Ciekawostką jest zastosowanie w aparacie migawki o przebiegu pionowym.

Zakładanie filmu

W celu założenia kliszy należy obrócić o pół obrotu oba pokrętła na spodzie korpusu aparatu a następnie zdjąć tylną ściankę aparatu. Kasetę z filmem 35 mm umieścić należy w lewej komorze aparatu końcówkę kliszy mocując w rolce w prawej komorze. Szczególną uwagę należy zwrócić na poprawne ułożenie kliszy - jej perforacja powinna zaczepiać za ząbki mechanizmu napędzającego licznik klatek (dwa małe kółka wystające po prawej stronie migawki). Następnie należy do oporu obrócić pokrętło naciągu kliszy sprawdzając czy film właściwie nawija się na rolkę. Teraz pozostaje już tylko zamknąć i zablokować pokrywę aparatu oraz zwolnić migawkę. Drugą klatkę filmu też trzeba

raczej przeznaczyć „na straty”. Ważne jeszcze by przed zrobieniem pierwszych zdjęć odpowiednio ustawić pokrętło licznika klatek - we właściwe położenie trzeba obrócić je ręcznie, później będzie już napędzane przez przewijaną kliszę. Pokrętło wskaźnika czułości filmu należy przestawić tak, by wartość ISO kliszy w aparacie była wskazywana przez czerwoną kropkę. Jest to bardzo ważne, bo wskaźnik jest podstawą wyliczenia czasu ekspozycji. Pewną trudnością jest wyskalowanie czułości na wskaźniku w wartościach GOST, ale wystarczy pamiętać, że od 1987 roku GOST odpowiada ISO.

Ustawianie parametrów ekspozycji i fotografowanie

Ustawianie parametrów fotografii rozpoczynając należy od pomiaru światła. Klapka światłomierza unosi się do góry pod kątem około 90 stopni. Pomiar przeprowadza się kierując powierzchnię światłomierza w stronę najja-

Z lewej - wskazówka światłomierza jego prawidłowe ustawienie (0 EV). Z prawej widoczna rozłożona korbka przewijania filmu.

Film Fuji Superia 400, f/5,6, czas 30 s. Efekt psuje niestety słaba jakość skanu..

śniejszej części planowanego kadru. W tym momencie należy obserwować wskazówkę pomiaru światła jednocześnie obracając pokrętkę regulacji światłomierza. W chwili, gdy wskazówka pokryje się ze znacznikiem odpowiadającym wartości 0 eV można odczytać, jaki czas naświetlania jest optymalny przy danej przysłonie i czułości filmu (patrz fotografia). Pierścieniem na obiektywie ustawia się przysłonę, następnie trzeba naciągnąć migawkę. Dopiero w tym momencie można delikatnie unosząc pierścień migawki ustawić czas ekspozycji. Wadą Kiev-ów jest ryzyko uszkodzenia aparatu, jeśli czas naświetlania będzie zmieniany przed naciągnięciem migawki.

Aparat jest gotowy do zrobienia zdjęcia, pozostaje tylko ustawić ostrość. Znacznym ułatwieniem jest dalmierz. Ostrzyć można obracając obiektywem lub pokrętkę znajdującym się w prawej części górnego panelu aparatu. Łatwiej i wygodniej jest użyć pierwszej metody - pokrętkę ostrzenia chodzi dość ciężko, poza tym ma nacięte ząbki. W założeniu służą temu, by palec nie ślizgał się na pokrętkę podczas ostrzenia, w praktyce powodują zderzenie naskórka po zrobieniu kilkunastu zdjęć. Niezależnie od metody ostrzenia należy zwrócić uwagę, czy zwolniona jest blokada obiektywu. Jest to specjalna zapadka, która blokuje obiektyw w położeniu „nieskończoność”. Guzik zwalniający ją umieszczony jest przy pokrętkę na górnym panelu. Trzeba go wcisnąć a następnie obrócić pokrętkę lub obiektywem.

W chwili, gdy obraz widziany w wizjerze stanie się wyraźny i ostry (przede wszystkim nie będzie podwójny) można zrobić zdjęcie. Pamiętać trzeba jedynie, że spust migawki jest bardzo twardy - wciskając go zbyt nerwowo można poruszyć zdjęcie, nawet przy czasie 1/250 - sprawdzić czy jest taki czy 1/200. Osobie, która po raz pierwszy fotografuje Kiev-em dziwny może wydać się dźwięk migawki. Bez obaw, ten specyficzny pisk to nie objaw awarii sprzętu, tylko jedna z cech charakterystycznych Kiev-a.

Typowe w starych aparatach analogowych jest również to, że futerał jest przykręcany do korpusu. Rozwiązanie takie występuje także w Kiev-ach. Śruba futerału wkręcana jest do gniazda statywowego. W zależności od potrzeb fotografować można z futerałem i bez. Jest on skonstruowany tak, by zapewniać swobodny dostęp do wszystkich pokręteł potrzebnych do zrobienia zdjęcia. Wyjęcie aparatu z pokrowca konieczne jest przy fotografowaniu z użyciem statywu oraz do wymiany filmu.

Przewijanie i wyciągnięcie kliszy

Przewijanie filmu nie stanowi trudności - wystarczy odblokować - opisać jak, a następnie posłużyć się umieszczoną na górnym panelu korbką (w starszych egzemplarzach służy do tego pokrętkę) - patrz fotografia. By wyjąć kasetę z filmem wystarczy zdjęć tylną

Film Kodak Gold 200, f/4, czas 1/25

ściankę aparatu. Osoby fotografujące starszym egzemplarzem Kiev-a powinny uważać przy robieniu zdjęcia na ostatniej klatce filmu. Nie wszystkie wersje aparatu miały blokadę uniemożliwiającą całkowite wyciągnięcie kliszy z kasety. Nowsze modele mają odpowiednie zabezpieczenie - gdy film się skończy nie da się naciągnąć migawki.

Kiev raczej nie jest propozycją dla początkujących, chociaż wbrew pozorom jego obsługa jest całkiem prosta. Pierwsze wrażenie jest odwrotne, ale po zrobieniu pewnej ilości zdjęć, okazuje się, że Kiev jest bardzo przyjemny w eksploatacji. Dodatkową zaletą jest wyjątkowa odporność. Korpus i mechanizmy są bardzo wytrzymałe, a za najwrażliwszy element uchodzi migawka. Nawet w przypadku jej awarii znalezienie kompetentnego punktu serwisowego nie stanowi poważniejszego problemu. Do Kiev-a pasują obiektywy z Contaxa, co pozwala na wykorzystanie optyki Zeiss. Aparat znakomicie współpracuje z lampami błyskowymi wyposażonymi w odpowiednią wtyczkę

umożliwiająca połączenie lampy do gniazda synchronizującego w korpusie.

Kiev 4M to ciekawa propozycja dla miłośników fotografii analogowej. Oferuje bardzo dobrą jakość zdjęć, chociaż wadą w stosunku do popularnych Zenitów jest dużo mniejsza gama obiektywów nadających się do wykorzystania (obiektywy z bagnetem Contax niestety nie występują zbyt licznie na portalach aukcyjnych). Na korzyść aparatu przemawia jego niska cena, odporność i wytrzymałość. W rękę doświadczanego fotografa Kiev staje się znakomitym narzędziem. W epoce fotografii cyfrowej trudno traktować tego typu sprzęt inaczej niż hobbystycznie. Jednak przy odrobinie cierpliwości i użyciu dobrej kliszy, aparat odwzajemni się zdjęciami nie ustępującymi jakością tym z aparatów cyfrowych wysokiej klasy.

ZAPRASZAMY DO DYSKUSJI NA FORUM
<http://ckfoto.pl/forum>